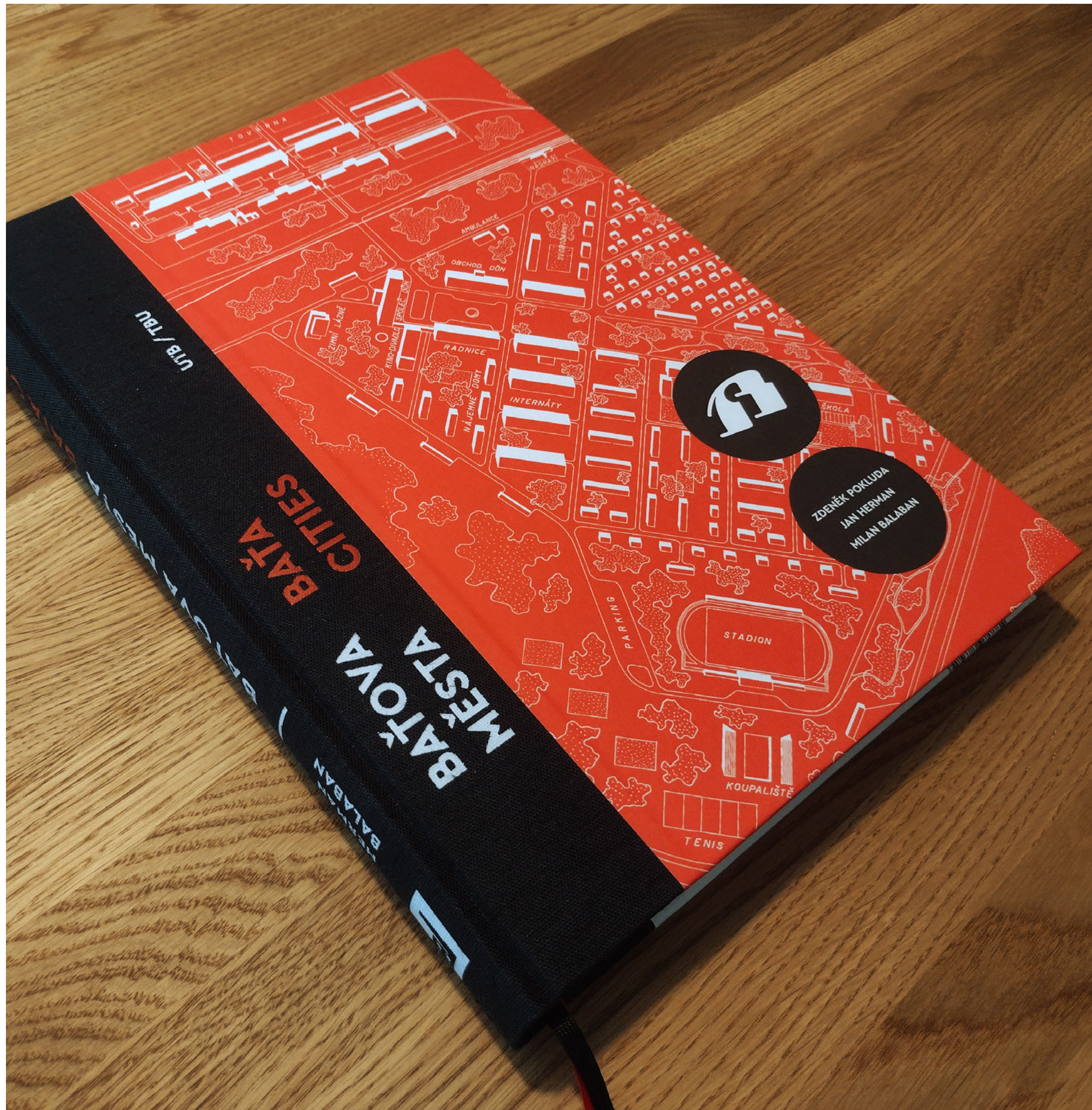

BAŤOVA MĚSTA / BATA CITIES

Vazba V7 – poloplátěná, kulacený hřbet

Blok

231 mm × 325mm (š × v)

328 stran

barevnost – 5/5

papír – 150 g Garda Pat 11 Ivory

šití červenými nitěmi

Předsádky

150 g Garda Pat 11 Ivory

barevnost – 1/1

Deska

Eskaboard 3mm

Potah desek

plátno – Peyer Naturelle Mélange Basaltschwarz
+ ražba na líci a hřbetu

papír – 115 g Surbalin Glatt Diamant Weiss. 2/0 + matný
lak + ražba na líci

kapitálek – černý
stužky – červená + černá

náklad

1 200 ks

NÁVRH RODINNÉHO DVOJDOMKU TYP 1927.

POHLED Z BOKU

POHLED Z PŘEDU

ŘEZ PRŮČNÝ

PŘÍZEMÍ

I. PATRO

SKLEP

SKLEP

SKLEP

KUCHYŇ

KUCHYŇ

POKOJ

POKOJ

POKOJ DĚTI

LOŽNICE

POKOJ DĚTI

LOŽNICE

ODVĚTVY 1000

BAŤOVA MĚSTA

/ BATA CITIES

Zdeněk Pokluda
Jan Herman
Milan Balaban

Zlín 2026

pořmenování internátů a konstrukce těchto budov se kolem roku 1930 ustálila ve standardu pětiletákové budovy, ve které bylo možno ubytovat přes 1 000 osob. [66]

Internáty sloužily především k ubytování chlapců a děvčát z firemního učňovského školství, která byla s příslušným povolením ministerstva založena roku 1925. Toto učňovské školství bylo možno založit až v roce 1927-1931 byly postaveny 3 chlapčenské a 3 dívčí internáty a v těchto 6 budovách bydlelo více než 6 500 mladých lidí. Podle údajů z let 1932 a 1936 bylo na zlínských internátech ubytováno 7 000 mladých lidí. V letech 1933-1936 přibývaly další 2 internáty, všech 8 těchto rozměrných budov stálo naproti továrně ve stoupajícím svahu a vyvažovalo impozantní architektonické uskupení Bařova úředníků. [67]

Světbytnou cestou se vyvíjelo ubytování svobodných letenářů v nových rodinných domcích stavených ve čtvrti k bydlení svobodných úředníků; v letech 1921-1922 zde bylo k bydlení ještě letenářů, například v září 1921 se objevil zá- meř „stavět ještě letos dva velké hotely pro deseti leten- ze záměru sešlo a řešení přišlo teprve po deseti letech. Pro tuto skupinu zaměstnanců byl roku 1930 vytvořen zvláštní typ obydlí – **penzion** (tj. **svobodárna**). [68]

Čtyři penziony byly postaveny zřejmě roku 1931 a k nim přibývalo dalších deset dokončených roku 1932. V srpnu 1932 bylo hotových 14 penzionů, domky a byly to nevelké dvoupodlažní stály mezi rodinnými domky a byly to nevelké dvoupodlažní domy, každý s 13 dvoulůžkovými pokoji. Tehdy v nich bydlelo 360 zaměstnanců firemní administrativy, týdně nájemně se platilo ve výši 20 korun. Tento typ bydlení se rozšířoval a roku 1939 ve 23 penzionech bydlelo 492 svobodných zaměstnanců podniku. [69]

men began operating nearby. This type of boarding house was called a **dormitory**. Around 1930 the construction of these buildings was stabilised to the standard of five-storey buildings which could accommodate over a thousand people. [66]

The dormitories served primarily to accommodate young men and women from the company's apprenticeship schools, which were founded in 1925 with the relevant permission of the ministry. This training school (the Baťa School of Vocational Education) took in hundreds and thousands of apprentices, growing rapidly, taking in very rapidly – in the period 1927-1931 the boarding houses were set at a CZK. In August 1933 there were three boys' boarding houses served to accommodate more than 6,500 young people lived in these six buildings, and the third boarding house was added in 1932 and 1936. 7,000 young people were accommodated in the Zlín boarding schools. [67]

According to data from 1932 and 1936, more than 7,000 young people were accommodated in the Zlín boarding schools. [67]

forming an impressive architectural ensemble of Baťa's work in Zlín. [67]

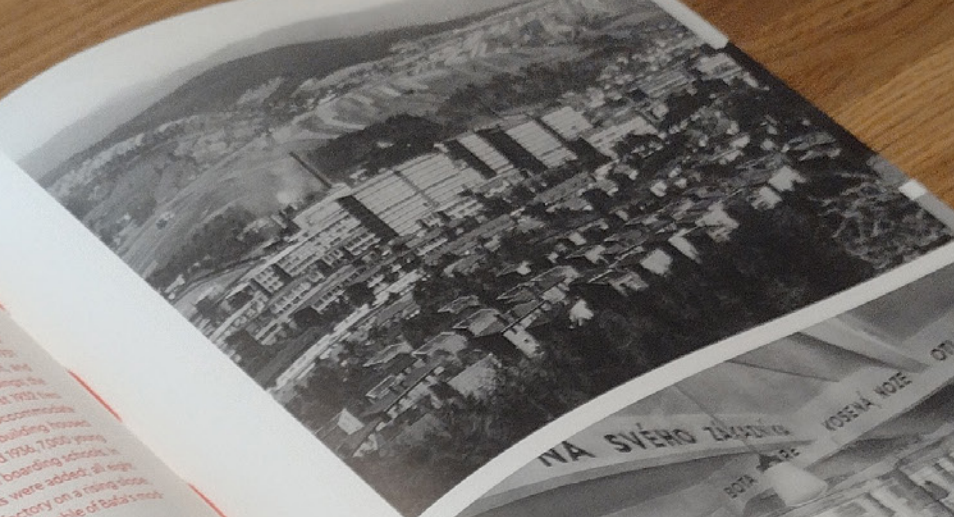
Accommodation for single clerks developed in its own distinctive manner. In the new family houses built in the Letná district, rooms in the attic served as housing for single clerks; in 1921-1922 between 60 and 70 people lived here. A maximum of 3 people lived in a room, each paying a CZK weekly rent. There was no shortage of ideas on how to improve accommodation for this group of employees. For example, in September 1921 there was a plan to "build two large hotels for single employees this year", but the plan was abandoned and a solution was not found until ten years later. A particular type of housing was created in 1930 for this group of employees – a **boarding house**. [68]

37 Správní budova firmy, 1930; SOkA Zlín, SFZ, č. 1106/2
Company administrative building, 1930

38 Bařový závod - továrna v zeleni, 1938; SOkA Zlín, SFZ, č. 924/1
Baťa Works - factory in greenery, 1938

39 Obývací čtvrť Letná a Svobodná, 30. léta
Letná residential district and Henry Gumpel, 1930

O
zal
inf
mi
Ba
tol
víc
úke
vyr

Výstavba v Borovu se nezastavila, v únoru 1933 zde stálo 6 halových budov, strojovna a elektrárna a potom ještě přibýly obuvi ve 30. letech stoupana a zvyšoval se i počet pracovníků, všeobecná doba znamenala pokles. V Borovu se postupně také rozvíjel výrobní sortiment - přibývala zde cihelna (1933) a výroba pneumatik (1938), rozšířily se i zdejší strojírný.

ROK	ZAMĚSTNANCI	VÝROBA OBUVI (PÁRŮ) / Z TONO KOŽENA
1933	1 920	3 891 000 / 1 780 800
1934	2 011	5 697 100 / 2 063 000
1936	2 577	7 262 345
1938	3 500	4 839 348
1940	2 500	2 198 248
1942	1 500	1 236 072

cer
Bez
přít

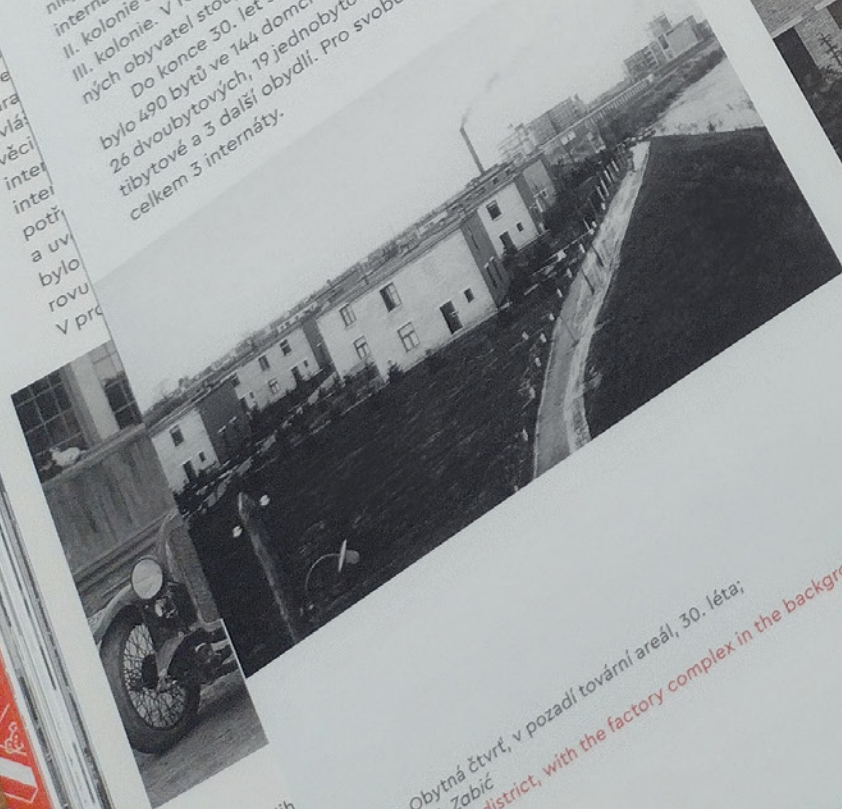
hře
obi
k u
Ton
(je
Maj
m
o z
hra
jm
vu t
zást
fázi

varu
a ne
nara
zvlá
věci
intel
intel
potř
a uv
bylo
rovu
V pr

Obytná výstavba

V celém rozlehlém továrním areálu stálo koncem 30. let již 19 továrních budov. Lepšímu dopravnímu spojení prospělo vystavění vlakové zastávky (1934) a zřízení firemního letiště (několik artézských studní. [154])

Obydli pro zaměstnance se začala poblíž továrny stavět už roku 1932 - byla to skupina dvoubytových domků s 22 byty pro úředníky v tzv. I. kolonii. Počet domků pro zaměstnance stoupal výstavbou internátů. Počet domků ve čtyřbytových domech a potom ještě II. kolonie. V roce 1936 zde stálo 122 domků. Počet ubytovaných obyvatel stoupl ze 196 (roku 1933) na 1 818 (roku 1936). Do konce 30. let se vybudovala rozsáhlá čtvrť, ve které bylo 490 bytů ve 144 domcích několika typů: 89 čtyřbytových, 26 dvoubytových, 19 jednobytových, 5 osmibytových, 2 deseti bytové a 3 další obydlí. Pro svobodné zaměstnance tu byly celkem 3 internáty.

144. Jih v dopr. Sbirka I. Zabič

152. Obytná čtvrť, v pozadí tovární areál, 30. léta; Residential district, with the factory complex in the background, 1930s

By the end of the 1930s there were 19 factory buildings throughout the vast factory complex. Better transport connections were facilitated by the construction of a railway station (1934) and the establishment of a company airport (1933-1934). Several artesian wells were dug to improve the water supply. [154]

Residential construction

Housing for employees began to be built near the factory as early as 1932 - this was a group of two-apartment houses containing 22 apartments for officials in the so-called First Colony. Two girls' dormitories were also built that same year. The number of employees' houses increased with the construction of the Second Colony, and then the Third Colony. In 1936, there were 122 houses, and the number of accommodated residents increased from 196 (in 1933) to 1,818 (in 1936). By the end of the 1930s a large district had been built, with 490 apartments in 144 houses of several types: 89 four-apartment, 26 two-apartment, and three other five eight-apartment, two ten-apartment, and three other dwellings. There was a total of 3 dormitories for single employees.

153. Kolonie firemních rodinných domů na břehu Dunaje, 1933; SOKA Zlín, SFZ, č. 1286/2
Colony of company family houses on the banks of the Danube, 1933

154. Pohled do obytné čtvrti, 1933; SOKA Zlín, SFZ, č. 1284/1
View of the residential district, 1933

PRVÍ KORAK KROZ ŠKOLSKA VRATA U CIPELAMA Bata

149

236. Zaměstnanci při odchodu z práce, 1939.
Sbírka ICB
Employees leaving work, 1939

237. Jan Procházka (Jan Procházka), director of the Helocourt plant, 1943-1944.
Sbírka ICB
Jan Procházka (Jan Procházka), director of the Helocourt plant, 1943-1944

238. Pohled do výrobní dílny, 1943-1944.
Sbírka ICB
View of the production workshop, 1943-1944

239. Výstavba tovární budovy, 30. léta.
SOKA Zlín, SFZ, č. 15133/44
Construction of a factory building, 1930s

232. Celk.
Sbírka ICB
General

Poznámky
Notes

- [199] SOKA Zlín
- [200] Mährische Neuer Mo
- [201] J. Pyka, D. Ruch (Brn Industrie-Slovák (Br M. Jemelk
- [202] L. Hornáček A. Syska - H. Hebda, A. Mucha
- [203] Zlín, 8. 1. 19 J. Lipowski

Obytná továrna v Helocourtu ve 30. letech přilákala nové zaměstnance a k zákazníkům dávala očekávat milý

ROK	ZAMĚŠTANCI (PROSINEC)	VÝROBA OBUTÍ (VÁHA / TONN KÖRPER)
1933	1 975	3 571 400 / 1 070 000
1934	1 970	3 245 300 / 1 010 000
1935	2 909	4 566 500 / 1 370 000
1936	1 954	3 840 700 / 1 150 000
1937	2 640	5 284 900
1938	2 530	

Druhá světová válka do rozvoje Helocourtu třikrát započala. V listopadu 1940 továrnu zabrala německá armáda, výroba byla zrušena, stroje odvezeny. Zaměstnanci vyklázeni a továrna objekty nadále využívali okupanti. Ti díky s výrobními kořeny skou výrobu se podařilo přemístit do jiné továrny ve Vernou. [220]

Po válce se výroba do továrních budov vrátila. 1. srpna 1945 a pak se obnovoval rytmus příznivého vývoje. Rozšířil se zde i výrobní sortiment, protože přibývalo zpracování kůže v nové (1975). Tovární areál rozšířily nákladní novostavby - kromě moderní koželužny (1958) to byl velký centrální sklad s kapacitou 2 000 000 párů obuvi (1970-1972) a provoz pro chemickou výrobu (1979). [221]

V 70.-80. letech výroba v Helocourtu běžela ve vysokých obrátkách, ale potom nastaly nepříznivé změny. Změna vlastnictví množství asijského zboží na světových trzích. Počet zaměstnanců v továrně se v letech 1983-1986 pohyboval kolem 1 800 a potom v období 1988-1991 klesl na 1 500. [222]

ROK	ZAMĚŠTANCI	VÝROBA OBUTÍ (VÁHA)
1945	1 013	3 207 200
1954	2 000	3 677 800
1962		4 450 400
1968	2 041	4 510 100
1970	2 224	
1971	1 775	4 741 700
1984		3 400 000
1987		
1991	1 510	

Působení nepříznivých vlivů pokračovalo také v 90. letech a tento vývoj se nedálo zastavit. Konec května 2001 bylo ve zdejší továrně zaměstnáno ještě 917 pracovníků, ale vývoj nakonec zastavila - 21. prosince byl poslední pracovní den výroba zastavena. Nastalo pak období, kdy se pro objekty v továrním areálu hledalo další využití. [223]

Obytná výstavba

V sousedství továrního areálu se roku 1933 začaly stavět rodinné domky pro zaměstnance a jejich počet postupně stoupal. 12 (roku 1933) - 22 (roku 1934) - 40 (roku 1935), na sklonku

ROK	BYDLENÍ	BYDLENÍ (VÁHA)
1933	12	1 070 000
1934	22	1 070 000
1935	40	1 070 000
1936	104	1 070 000
1937	124	1 070 000
1938	176	1 070 000
1939	176	1 070 000

The adverse effects continued into the 1990s, and the downward trend could not be halted. At the end of May 2001, 917 workers were still employed at the local factory, but production was stopped completely at the end of 2001. 21 December was the last working day, and after the last 100 employees were laid off the factory was closed on 21 December. Then came a period when other uses were sought for the buildings in the factory complex. [223]

Residential construction

In the vicinity of the factory complex the construction of family houses for employees began in 1933, and their number gradually increased: 12 (in 1933) - 22 (in 1934) - 40 (in 1935). At the end of 1935, 3 boarding houses for single employees were made available for housing, two of them for women and one for men. In 1935 a dormitory was also used here. By the end of 1935 there were 128 living in the continually growing residential district. Rapid construction made it possible for a third of the factory employees to live in this residential district in 1935, while two thirds commuted here daily from 35 surrounding villages. Construction continued, and within three years the number of dwellings more than doubled - in 1938 there were 7 boarding houses and 276 apartments. The number of inhabitants of the district exceeded nine hundred

Obytná výstavba

Pro obydlí zaměstnanců byl dostatečný prostor vedle výrobní zóny. Počátkem března 1933 byla podána žádost o stavební povolení k jednoruční čtyřbytové domku a dvěma penzionům (svobodárnám). V další fázi roku 1936 přibýlo 7 rodinných domků a potom v letech 1949–1960 stálo 25 červených cihlových domů – jednobytové a čtyřbytové domky a dva penziony (svobodárny). Bytů bylo kolem padesáti a žilo zde asi 250 obyvatel; děti si mohly hrát na dvou velkých hřištích.

Residential construction

There was sufficient space next to the production zone for housing company employees. In early March 1933 an application for a building permit was submitted for one four-apartment house and two boarding houses. In the next phase in 1936 seven family houses were added, followed by another nine new family houses and two boarding houses in 1949–1960. [241]

In 1960 the residential district consisted of 25 red brick houses – one- and four-apartment houses and two boarding houses. There were around fifty apartments and about 250 residents; children could play on two large playgrounds.

264

265

262. Bydlení v zahradách;
Sbírka ICB
Housing in the gardens

263. Obytná čtvrť u továrny;
Sbírka ICB
Residential district by the factory

264. Novostavby obytných domků, 30. léta;
Sbírka ICB
Newly built residential houses, 1930s

265. Jeden z rodinných domků;
Sbírka ICB
One of the family houses

266. Interiér rodinného domku;
Sbírka ICB
Interior of a family house

BACK TO SCHOOL

in TOMMY SHOES

Obytná výstavba
 V sousedství továrního areálu vyrostla v letech 1915-1920
 rozsáhlá obytná čtvrť pro zaměstnance a jejich rodiny.
 Znovy (vznikly) se šlo o zjednotění - např. výstavba domů
 a počet bytů se šlo o zjednotění - např. výstavba domů
 (1915-1920) a pak v další etapě ještě 50 domů (1925-1930).
 Potom se vývojový trend obrátil a od roku 1965 se vracely
 domy v Tilbury odprodávaly. (1950)

277. Uliční zástavba:
 Sběrka ICB
 Street development

278. Pohled k obytné kolonii, 30. léta,
 Sběrka ICB
 View towards the residential colony, 1930s

279. Budova školy postavená roku 1928,
 Sběrka ICB
 School building built in 1928